

- почеркознавча: ідентифікація виконавця підписів в документах;
- лінгвістична експертиза усного мовлення, відео-, звукозапису, портретна: ідентифікація особи за усною мовою або зовнішністю, зафіксованими на відео-, фонограмі;
- технічна експертиза документів: встановлення способу виготовлення документів, наявності в них змін;
- матеріалів, речовин та виробів: встановлення матеріалу, з якого виготовлена зброя, наявності сильнодіючих і отруйних речовин;
- мистецтвознавча: належність предмета до антикварної зброї, її історичне значення, культурна цінність.

Іншими процесуальними видами використання спеціальних знань є залучення судового медика для огляду місця події, на якому знаходиться труп; під час проведення слідчих дій з неповнолітніми залучається психолог або педагог, а з іноземцями – перекладач.

Крім описаних процесуальних форм використання спеціальних знань можуть застосовуватися непроцесуальні форми залучення обізнаних осіб. Так, у ході слідчих дій здійснюється попереднє дослідження виявлених предметів; спеціалістом даються консультації як відносно об'єктів, так і постановки питань на експертизи і їх види; зброя перевіряється за обліками; з метою перевірки наявності і порядку видачі боєприпасів проводяться документальні або фактичні ревізії.

Таким чином, під час розслідування незаконного обігу зброї використовується широкий спектр спеціальних знань, які сприяють установленню різних обставин вчиненого злочину.

Одержавно 03.10.2017

УДК 347.948:343.346

Людмила Олексіївна АНДРІЄВСЬКА,

викладач Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ;

Олександр Юрійович АВРАМЕНКО,

слідчий Дніпровського відділу поліції
ГУНП в Дніпропетровській області

МЕТОДИКА ТА СПЕЦИФІКА ОГЛЯДУ МІСЦЯ СКОЄННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ

В Україні з кожним роком зростає кількість дорожньо-транспортних пригод. Щорічно гине близько 300 тис. осіб, крім того, значна кількість людей отримують різноманітні травми.

Причини такого становища є різними, як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Це й недостатня правосвідомість окремих груп населення, які володіють транспортними засобами; недоліки в роботі правоохоронних органів, а саме недостатня чисельність та кваліфікація слідчих, які розслідують дану категорію злочинів; нечітка взаємодія окремих підрозділів поліції та інші.

У Кримінальному кодексі України відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами закріплена у ст. 286.

Дорожньо-транспортна пригода – це злочинне порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації автотранспорту, трамваїв, тролейбусів, тракторів, самохідних машин та інших механічних транспортних засобів, унаслідок чого заподіяно середньої тяжкості, тяжкі тілесні ушкодження чи сталася смерть потерпілого [1, с. 441].

ДТП, залежно від механізму події, поділяються на: 1) зіткнення транспортних засобів один з одним; 2) наїзд транспортного засобу на пішохода, нерухомий транспортний засіб, перешкоду, велосипедиста, гужовий транспорт; 3) перекидання транспортного засобу;

4) падіння пасажирів з транспорту; 5) інші ДТП, що стають наслідком грубого порушення правил руху чи експлуатації транспортних засобів самими постраждалими [2, с. 8].

Початковою слідчою (розшуковою) дією при розслідуванні ДТП є огляд, який прийнято поділяти на підготовчу, робочу та заключну стадії [3, с. 336]. Огляд, як самостійна слідча (розшукова) дія проводиться, виходячи із загальних вимог кримінального процесуального закону і відповідно до рекомендацій, розроблених криміналістикою.

Одержавши повідомлення про подію, ще до виїзду на місце, слідчому необхідно потурбуватися про те, щоб потерпілим була надана перша медична допомога, працівники поліції повинні забезпечити збереження обстановки і слідів на місці події, повністю чи частково зупинити рух, установити свідків та очевидців пригоди. Після встановлення вищевказаних даних, негайно повинні бути проінформовані патрульні екіпажі поліції для можливості встановлення автомобіля по гарячих слідах. Можливо проведення огляду автопідприємств, прилеглих гаражів, автостоянок, через які пролягав шлях автомобіля, що зник.

Після прибуття на місце події слідчий вживає таких заходів: упевнюється у наданні допомоги потерпілому, та при можливості проводить його опитування; проводить коротке опитування свідків; дає розпорядження працівникам поліції щодо проведення необхідних оперативно-розшукових заходів (переслідування за гарячими слідами, встановлення очевидців); усуває з місця події сторонніх осіб; визначає функції кожного учасника огляду і роз'яснює їм їхні права та обов'язки [1, с. 496].

Після закінчення організаційних дій слідчий приступає безпосередньо до огляду матеріальної обстановки місця події. При огляді місця пригоди необхідно пам'ятати, що в результаті контакту транспортного засобу та пішохода на дорожньому покритті виникають такі сліди як: а) сліди пішохода (кров, взуття тощо); б) сліди транспортного засобу (ширина та малюнок протектора); в) сліди мастила, гальмівної рідини; г) за наявності сліди вантажу; ґ) деталі транспортного засобу, обломки фар, скло, мікрочастинки лакофарбового покриття та інше [1, с. 496]. Саме за цими слідами можливе встановлення механізму та причин ДТП. Всі виявлені сліди ретельно оглядаються та фіксуються. У випадку, якщо подія мала місце на ділянці, на яку в'їзд чи рух транспортних засобів заборонені, необхідно уточнити у учасників дорожньої події звідки відбувся в'їзд транспортного засобу.

Ще одним важливим моментом у проведенні огляду місця події являється залучення до участі спеціаліста, тому що це сприяє результативності розшуку транспортного засобу, якщо він зник (дозволяє одержати інформацію про напрямок руху автомобіля, його модель, швидкість, застосування водієм екстреного гальмування, частину транспортного засобу, якою вчинено наїзд, місце розташування частин автомобіля тощо). Доцільним є залучення не тільки експерта-автотехніка, а й експерта-криміналіста. У випадках, коли водій зник, а транспортний засіб залишився на місці пригоди, при його огляді необхідно вилучати сліди рук на рульовому колесі, рукоятці перемикачів передач, особистих речах водія.

Підсумовуючи, слід зазначити, що для того, щоб провести якісний огляд місця події, необхідно точно дотримуватись вже існуючої тактики проведення огляду місця події, з обов'язковим залученням спеціалістів. При вчиненні наїзду в темну пору доби, на наступний день проводити додатковий огляд місця події, при наявності вилучати зразки гуми з слідів гальмування. У будь-якому разі чітке дотримання тактичних прийомів та рекомендацій щодо проведення огляду дозволяє слідчому отримати найбільш повне уявлення про подію злочину.

Список бібліографічних посилань: 1. Настільна книга слідчого: наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Ін Юре, 2007. 728 с. 2. Климчук М. П. Розслідування злочинів про порушення правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспортних засобів (криміналістичні та процесуальні аспекти): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2007. 19 с. 3. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2005. 588 с.

Одержано 18.09.2017